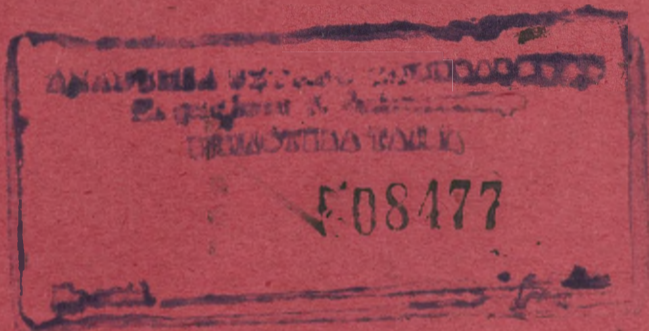

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Świerczewskiego

KATEDRA TAKTYKI TYŁÓW.

TAJNE
Egz. Nr 10

mjr SZPILBERG

ORGANIZACJA I PRACA TYŁÓW
DYWIZJI PIECHOTY W OBRONIE
W TERENIE LESISTO-BAGNISTYM

ARCYBISKOPIA POLSKA
AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Świerczewskiego
Dział
Nr 07802

12467

REMBERTÓW

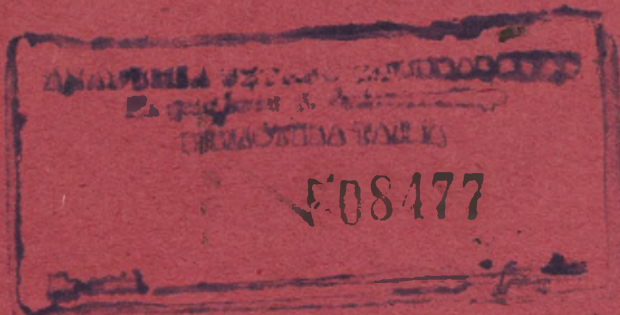
SIEREIEŃ

1 9 5 5

A K A D E M I A S Z T A B U G E N E R A L N E G O
im. gen. broni K. Świerczewskiego

KATEDRA TAKTYKI TYŁÓW.

TAJNE

Egz. Nr 10

mjr SZPILBERG

**ORGANIZACJA I PRACA TYŁÓW
DYWIZJI PIECHOTY W OBRONIE
W TERENIE LESISTO-BAGNISTYM**

ARCHIWUM
AKAD. SZT. GEN. im. gen. broni K. Świerczewskiego
Dzieln. 07803

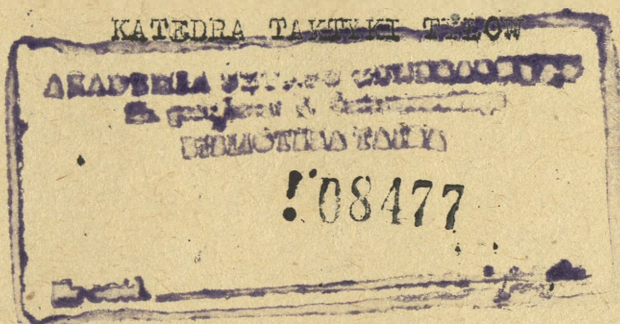

12467

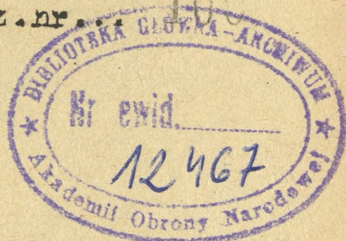
Przew. Prot. nr. 12357 Pau

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO

Im. gen. broni K. SWIERCZEWSKIEGO

Egz. nr.

ORGANIZACJA I PRACA TYŁOW
DYWIZJI PIECHOTY W OBRONIE
W TERENIE
LESISTO - BAGNISTYM

ARCHIWUM Instytutu Taktiki
AKADEMII SZTABU GENERALNEGO
Im. gen. br. K. Swierczewskiego

Dział
nr. 08477

REMBERTOW

SIEMIEŃ

1955 r.

Temat : Organizacja i praca tyków Dywizji Pieschoty w obronie
w terenie lasisto - bagnistym.

Cel : ~~Zapoznać słuchaczy z właściwościami organizacji i pracy~~
tyków DP w terenie lasisto - bagnistym.

Czas : 2 godziny szkoleniowe.

Metoda : Wykład.

Zagadnienie :

- I. Ogólna charakterystyka terenu lasisto-bagnistego i jego wpływ na organizację i pracę tyków.
- II. Właściwości organizacji tyków DP w obronie w terenie lasisto-bagnistym.
 1. Ugrupowanie i rozmieszczenie pododdziałów i urządzeń tykowych.
 2. Drogi dowozu i ewakuacji.
 3. Ochrona i obrona tyków.
- III. Właściwości pracy tyków DP w obronie w terenie lasisto-bagnistym.
 1. Zabezpieczenie materiałowe.
 2. Zabezpieczenie medyczno-sanitarne.
 3. Zabezpieczenie weterynaryjne.
 4. Zabezpieczenie techniczne.
- IV. Właściwości dowodzenia tykami DP w terenie lasisto-bagnistym.
- V. Wnioski ogólne

I. Ogólna charakterystyka terenu lasisto-bagnistego i jego wpływ na organizację i pracę tyłów.

Teren lasisto-bagnisty charakteryzuje się dużą ilością bagien, jezior, rzek i strumyków, podmokłych pól, podszyty masami leśnymi o bagnistym podszyciu.

Słabo rozwinięta drożnica o przeważającej ilości dróg gruntowych, przechodzących w ścieżki o słabej nawierzchni w znacznym stopniu utrudnia ruch wojsk, a szczególnie techniki bojowej i transportu samochodów.

Masywy leśne utrudniają, a często uniemożliwiają obserwację wzroczną, organizację łączności, a tym samym komplikują dowodzenie wojskami. Jednocześnie masywy leśne ułatwiają skryte rozmieszczenie znacznych ilości wojsk, nawet na niewielkich odległościach od nieprzyjaciela.

Teren lasisto-bagnisty wpływa więc hamująco na ruch wojsk, ogranicza a czasem i uniemożliwia użycie ciężkiego sprzętu, jak czołgów, artylerii ciężkiej, co w dużej mierze utrudni organizację działań zaczepnych.

Tak więc teren lasisto-bagnisty sam przez się stanowi przeszkodę naturalną, stwarzającą niepomyślną warunki do natarcia, a jednocześnie ułatwia zorganizowanie silnej obrony niedużymi stosunkowo siłami.

Obrona w terenie lasisto-bagnistym będzie posiadała cechy obrony na szerokim froncie, polegać będzie na utrzymaniu rejonów na kierunkach dogodnych dla działań ofensywnych, oraz mniejszego nasycenia wojskami względnie patrolowania odcinków trudno dostępnych.

Ogólnie można stwierdzić, że teren lasisto-bagnisty posiada szereg cech dodatnich i ujemnych wpływających na organizację obrony.

Do cech dodatnich należą :

- łatwość obrony szerokich odcieniów i pasów mniejszemi siłami przez zamknięcie dogonych do natarcia kierunków,
- łatwo określenie kierunku głównego natarcia npla
- dogodno warunki organizacji obrony przeciwpancerniej,
- dogodno warunki maskowania środków ogniowych, odwodów i tyłów,
- możliwość wykorzystania skrytego manewru i zasłonięcia npla,
- możliwość łatwej budowy wszelkiego rodzaju zapór

Do cech ujemnych należą :

- ograniczony zasięg obserwacji, ostrzału oraz ograniczone możliwości wykorzystania ognia z głębi obrony w czasie walki o przedni skraj,
- brak dogodnych rejonów dla rozmieszczenia poszczególnych elementów ugrupowania bojowego,
- niedostateczna ilość dróg dojazdu i manewru, a w związku z tym z trudniony manewr siłami i środkami tak z głębi jak i wzdłuż frontu,
- utrudnione okopywanie się wojsk w skutek podnóżnego terenu,
- utrudnione dowodzenie i współdziałanie,
- niebezpieczeństwo powstania pożarów, szczególnie w związku z możliwością użycia przez npla bomb napalających

Wymienione wyżej właściwości terenu lasisto-bagnotego oraz prowadzonych w tym terenie działań bojowych, wywierają decydujący wpływ na organizację i pracę tyłów, co wyraża się w następujących charakterystycznych cechach:

1. Mała ilość dróg i zły ich stan, istnienie rejonów trudnodostępnych i skałowitych bezdroży. Komplikuje i utrudnia dowóz, a więc w celu skrócenia dróg dowozu, a więc tym samym i czasu na wykonanie dowozu cełowym jest rozmieszczenie pododdziałów i urządzeń tyłowych dywizji i pułków na znacznie bliższych odległościach niż w warunkach normalnych. Przemawia za tym także konieczność rozmieszczenia tyłów w pobliżu rejonów rozmieszczenia drugich rzutów i odwodów, w celu zabezpieczenia obrony tyłów przed grupami dywersyjnymi i desantami npla. Często do obrony tyłów przydzielają się pododdziały liniowe.

Dogodne możliwości maskowania w terenie lesisto-bagnistym udostępniają rozmieszczenie tyłów bliżej wojsk walczących.

2. Szeroki pas obrony dywizji w terenie lesisto-bagnistym sięgający do 30 km, na którym będą organizowane na kierunkach trudnodostępnych oddzielnie - izolowane rejony obrony i punkty oporu, spowodują konieczność wzmacniania urządzeń tyłowych oddziałów i pododdziałów walczących na izolowanych kierunkach. Konieczność manewru siłami i środkami tyłowymi, wymaga przygotowania odpowiednich dróg rokadowych.

3. Teren lesisto-bagnisty charakteryzujący się dużą ilością jezior, bagien i błot, oraz wysokim poziomem wód podskórnych, utrudnia wykonanie schronów dla ludzi, materiałów i sprzętu tyłowego, a więc tym samym wymaga budowy specjalnych urządzeń ochronnych na powierzchni ziemi, w celu zabezpieczenia ich przed ogniem artylerii i uderzeniem broni atomowej npla.

4. Duża ilość oraz zły stan dróg, mostów i przepraw na nich, wymaga dużego wkładu pracy nad ich naprawą i utrzymaniem, ewentualnie budowy dróg na przełaj niezbędnych dla pracy tyków.

Powyższe wymaga stosowania różnych środków transportowych, stosuje się samochody o napędzie na obie osie, transport konny, wodny, nosiciele, a w niektórych wypadkach zrzuty lotniczo z samolotów śmigłowych.

5. Trudności komunikacyjne w terenie lesisto-bagnistym, które zwiększają się znacznie w okresie rozstapów, lub długotrwałych deszczów, wymagają gromadzenia dołącznych zapasów materiałowych na szczeblu dywizji, pułków i batalionów, w celu zabezpieczenia walki obronnej.
6. Trudności w wyszukiwaniu rannych, zbieraniu i ewakuacji ich.
7. W związku ze słabszą pracą technicznych środków łączności w terenie lesistym, wynika konieczność dublowania ich środkami ruchomymi i łącznością organizacyjną.
8. Duża możliwość powstawania pożarów w terenie lesistym, wymaga wydzielenia sił i środków do gaszenia pożarów, oraz przestrzeganie bezpieczeństwa przeciwpożarowego w rejonie tyków.

II. Właściwości organizacji tyków dywizji piechoty w obronie w terenie lesisto-bagnistym.

1. Ugrupowanie rozmieszczenie pododdziałów i urzędów tykowych

W terenie lesisto-bagnistym błotnistym, pomimo szerokiego pasa obrony dywizji i szerokich odcinków obrony pułków, warunki terenowe i brak dróg stwarzają ograniczone możliwości dla rozmieszczenia tyków dywizji

jak i pułków. W związku z tym bardzo często pułki, a nawet dywizja pierwszego rzutu nie otrzymują samodzielnych pasów i rejonów tyłów, jedynie otrzymują wyznaczony rejon dla rozmieszczenia oddziałów, pododdziałów i urzędów tyłowych.

Brak dostatecznej ilości odpowiednich rejonów dla rozmieszczenia tyłów, oraz konieczność rozmieszczenia ich w pobliżu wojsk dla ochrony przed grupami dywersyjnymi npla, może spowodować konieczność rozmieszczenia pododdziałów i urzędów tyłowych pułków i dywizji wzdłuż jednej drogi, ugrupowując je w głąb. Wymagać to będzie przeprowadzenia szczególnie dokładnego rozpoznania terenu i głębokiej analizy w rozwiązaniu tego zagadnienia.

Z powyższego jasno wynika, że w warunkach organizacji obrony w terenie lasisto-bagnistym, wyznaczanie rejonów tyłowych pułkom, a nawet dywizji jest niecelowe.

W obronie dywizji w terenie lasisto-bagnistym oddziały pododdziały i urzędnia tyłowe ugrupowuje i rozmieszcza się z zasedy bliżej wojsk walozących,

Uwarunkowane jest to następującymi czynnikami.

- mała ilość i zły stan dróg, a w związku z tym utrudniony dowóz i ewakuacja,
- możliwość skrytego rozmieszczenia, jakie daje teren lasisty,
- konieczność zabezpieczenia tyłów przed grupami dywersyjnymi npla,

W wypadku istnienia jednej drogi dowozu ^{od} tyłów dywizji do tyłów pułków, tyły pułków pierwszego rzutu mogą być rozmieszczone przy jednej drodze.

W zależności od warunków działań bojowych, terenu, a zwłaszcza dróg, pododdziały i urzędnia tyłowe dywizji i pułków pierwszego rzutu w terenie lasisto-bagnistym ugrupowuje się i rozmieszcza następująco w stosunku do ugrupowania bojowego wojsk :

- DPM - za ugrupowaniem bojowym dywizji - za
głównym pasem,
- DPA, DPZ - za ugrupowaniem bojowym korpusu - za
drugim pasem,
- PPM - za ugrupowaniem bojowym pułku - za drugą
pozycją,
- PPA, PPG - za ugrupowaniem bojowym dywizji - za
głównym pasem.

Odległości, na których rozmieszczone będą urządzenia tyłowe zależą od wielu czynników jak: ugrupowania bojowego wojsk, istnienia dogodnych dla rozmieszczenia tyłów rejonów itp.

Jednak jednym z najważniejszych czynników warunkujących oddalenie tyłów od wojsk w terenie lesisto-bagnistym jest istnienie i stan dróg i możliwości dowozu. Rozmieszczenie pododdziałów i urządzeń tyłowych na bliższych niż w normalnym terenie odległościach od wojsk walczących, umożliwi w trudnych warunkach komunikacyjnych terenu lesisto-bagnistego zaopatrywanie wojsk w toku walki, nawet w wypadku jeżeli środki materiałowe trzeba będzie donosić.

W trudnych warunkach komunikacyjnych w terenie lesisto-bagnistym w związku z szerokim sięgającym do 30 km. pasem obrony, tyły dywizji rozmieszczone w jednym rejonie nie zawsze będą mogły terminowo zaopatrywać wojska, szczególnie oddziały i pododdziały walczące na oddalonych izolowanych kierunkach.

~~W tym celu~~ W tym celu tyły pułków działających na kierunkach izolowanych należy wzmocnić siłami i środkami dywizji, natomiast tyły dywizji siłami i środkami armii.

Nie zależnie od tego, czy dywizjo i pułki pierwszego rzutu otrzymają samodzielne pasy /rejon/ tyłów, czy też tylko rejon dla rozmieszczenia tyłów, oddziały, pododdziały i urządzenia tyłowe winny być rozśrodkowane, w miarę jak na to zezwalają warunki terenowe, oraz możliwość zorganizowania ochrony i obrony tyłów.

Uchroni to poszczególne elementy tyłowe od jednoczesnego rażenia bronią atomową, co dotyczy szczególnie tyłów rozmieszczonych na głównym wysiłku obrony DP.

W terenie lasisto-bagnistym, w związku z podmokłą glebą i wysokim poziomem wód podskórnych, problem zabezpieczenia zapasów, ludzi oraz środków transportowych i urządzeń tyłowych będzie trudny do rozwiązania. Biorąc pod uwagę możliwość wykonania uderzenia atomowego, a szczególnie zastosowanie BSP, tyły muszą być zabezpieczone przed napadem atomowym. W tym celu, jeśli istnieje możliwość wykonania schronów, nisz i okopów, tyły zabezpieczymy przez wkopanie w ziemię, oraz wykorzystamy fałdy terenowe. W przeciwnym wypadku trzeba będzie wykonać umocnienia na ziemi, które zabezpieczą częściowo przed działaniem BSP i ogniem artyleryjskim.

2. Drogi dowozu i ewakuacji

Zasadniczym zagadnieniem w działaniach w terenie lasisto-bagnistym są drogi, których ilość i stan warunkować będą terminowy dowóz i ewakuację - jedno z najważniejszych zadań tyłów.

W związku z tym zagadnieniem dróg dowozu i ewakuacji w działaniach w terenie lasisto-bagnistym, winno być dla dowódcy dywizji jak i dla szefa tyłów zagadnieniem bardzo ważnym, zagadnieniem, którego odpowiednio rozwiązanie będzie posiadało decydujący wpływ na wykonanie zadania, nie tylko przez tyły, ale i zadania bojowego dywizji.

Uboga drożnia w terenie lasisto-bagnistym spowoduje w wielu wypadkach trudności w przydzieleniu oddzielnych dróg dowozu i ewakuacji dla pułków pierwszego rzutu dywizji. W wypadku, gdy dywizja posiadać będzie tylko jedną drogę dowozu i ewakuacji, po drodze tej będzie ona dowozić materiały do pułków pierwszego rzutu, drugiego rzutu oraz pułków artylerii i czołgów.

Drogi w terenie lasisto-bagnistym będą w większości drogami gruntowymi, umożliwiając mi użycie transportu samochodowego tylko na niektórych odcinkach, co z kolei zmuszać będzie do wykorzystania, na różnych odcinkach tych samych dróg, różnych rodzajów środków transportowych jak : samochodowego, konnego, jucznego, wodnego i nosicieli.

Biorąc pod uwagę zły stan dróg, słabą ich nawierzchnię ograniczą przełotowość umożliwiającą ruch jednokierunkowy, zagadnienie utrzymania dróg organizacji ruchu i planowania dowozu nabiera pierwszorzędного znaczenia.

W tym celu sztab dywizji winien sporządzić plan zabezpieczenia dróg, ochrony mostów, organizacji regulacji ruchu, ustalić surową dyscyplinę wykorzystania dróg, oraz poruszanie się po nich.

Drogi dowozu w terenie lasistym powinny być starannie oznaczone, oprócz rozstawionych dostrzegalnych wskaźników, trasę można znaczyć nacięciami na drzewach, wapnem na drzewach /TPD/, w nocy paskami na fosforyzowanymi umieszczonymi na drzewach, zaciemnionymi latarkami.

W miejscach, gdzie wymagane jest przejście z jednego środka transportowego na inny, organizuje się punkty przeładunkowe, które należy odpowiednio zamaskować. Na punktach tych buduje się ziemianki, ogrzewane schrony dla ludzi, materiałów i sprzętu.

Budowa i naprawa dróg wykonywana jest w zasadzie przez jednostki drogowe armii, jednak doświadczenia Wielkiej Armii Narodowej wykazały, że prace mniej skomplikowane, jak wykonanie objazdów, umocnienie mostów itp. wykonywane były siłami DP i pp.

Na drogach jednokierunkowych organizuje się regulację, między postczerkami regulacji ruchu organizuje się łączność sygnałową, zaś w wypadku braku widoczności łączność przewodową.

Jak wynika z powyższego waga zagadnienia dowozu, a zarazem trudności jakie stwarza ograniczona ilość i zły stan dróg w terenie lesisto-magnistym, wymagać będzie od d-oy i szefa tyłów dywizji wyjątkowej pracy nad tym zagadnieniem.

3. Ochrona i obrona tyłów.

Sacronki pas obrony dywizji, zorganizowanie obrony na poszczególnych kierunkach w formie oddzielnych punktów oporu stwarza możliwość przenikania drobnych grup przez luki na tyły naszych wojsk.

W związku z tym, że Szef Tyłów nie dysponuje odpowiednimi siłami i środkami dla zorganizowania aktywnej obrony przed niebezpiecznym nieprzyjacielem, dlatego do obrony i ochrony składów, dróg dowozu i ewakuacji, węzłów, punktów przeładunkowych d-oy dywizji wyznacza odpowiednio pododdziały strzeleckie i saperckie wyposażone w potrzebne materiały.

Przy organizacji ochrony i obrony tyłów należy brać pod uwagę możliwość wyrzucenia przez npla zrzutów spadochronowych, względnie taktycznego desantu powietrznego na wysokości DPZ, a w związku z tym konieczność prowadzenia walki przez załogi tyłów aż do przybycia oddziałów bojowych. Winno to znaleźć swój wyraz w planie obrony i ochrony sporządzonym przez wydział tyłów dywizji.

Szczególnie ważne znaczenie posiada ochrona dróg i węzłów komunikacyjnych, na które będą skierowane główne ataki lotnictwa i broni atomowej npla.

Rejony rozmieszczenia urządzeń tykowych winny być przygotowane do obrony określonej, komendanci zaś tych rejonów winni nawiązywać ścisły kontakt z najbliższym pododdziałem liniowym.

Zastosowanie broni atomowej przez npla może mieć miejsce w terenie lasisto-bagnistym, na głównym kierunku natarcia.

Przed skutkami uderzenia atomowego npla zabezpiecza się tyły przez rozśrodkowanie ich w terenie 1,5 - 2 km jedno urządzenie od drugiego, wykonanie ukryć i schronień dla załogi, materiałów i sprzętu, wykorzystanie naturalnych ukryć terenowych oraz odpowiednie maskowanie.

Lasy stanowią ochronę przed falą uderzeniową, promieniowaniem świetlnym i przenikliwym oraz przed BSP.

Stopień ^{nie}ochrony przed każdym z tych działań jest inny. Na ochronę właściwości lasu składają się :

- gęstość lasu,
- grubość pni drzew,
- gatunek roślinności leśnej

Im las jest gęstszy, tym więcej splątane są konary drzew, dających ochronę przed promieniami świetlnymi.

Gęsty las chroni przed naporem szybkościową fali uderzeniowej, należy jednak unikać przesiek, ducht i polać ponieważ ten fala uderzeniowa rozprzestrzeni się będzie z dużą szybkością.

Przed działaniem promieniowania przenikliwego i BSP las stanowi słabszą ochronę, należy więc przedsięwziąć środki przeciw tego rodzaju promieniowaniu.

W terenie lesistym działanie fali uderzeniowej przy wybuchu broni atomowej, będzie znacznie słabsze niż w terenie odkrytym.

Zasięg działania fali uderzeniowej i promieniowania przenikliwego ma się żywą nie ukrytą w terenie lesistobagnistym będzie następujący :

	Fala uderzeniowa	Promieniowanie przenikliwe
las gęsty-sosna	600-750 m	900 m
las gęsty sosna jakowice z wysokim podszyciem	400-500 m	700 m
las gęsty z podszyciem	dębowy 350-500 m	800 m
w terenie otwartym	1500-2400 m	1250-1550 m

Siła i zasięg rażenia falą uderzeniową samochodów nie ukrytych w gęstym lesie zmniejsza się 3-5 razy, w stosunku do terenu otwartego /700-2000 m/.

Las zezwala na przebywanie siły żywej i materiałów w rejonach skażonych BSP w porównaniu z terenem odkrytym 2,5-3 razy dłużej. W związku z tym, oraz trudnością wykonania głębokich wykopów w terenie podmokłym, dla zabezpieczenia tyłów można będzie wykorzystać fałdy terenowe, zaś głębokie wkopanie ich nie zawsze będzie konieczne.

Konary drzew chronią od promieniowania świetlnego, jednak pod wpływem działania tego promieniowania zapalają się, powodując pożary odgórne, najczęściej w lasach iglastych. Pożary te mogą być znów zgaszone wtórnym naporem szybkościowym fali uderzeniowej, który następuje później niż promieniowanie świetlne a więc już po zapaleniu się lasu.

Mogą powstawać także pożary dolne - w tym wypadku o ile promieniowanie świetlne napotka suchą trawę igliwie, chrust.

Pożary dolno rozprzestrzeniają się z szybkością 0,5 km/g, można więc w porę zorganizować gaszenie pożaru, a szczególnie zapobiec jego rozprzestrzenianiu się.

W związku z powyższym, w okresie przygotowawczym, w rejonie rozmieszczenia tyłów należy wykonać zabezpieczenie profilaktyczne przed dzikimi pożarami, a mianowicie :

- zorganizować oszyszczenie lasu od suchej trawy, chrustu i igliwia w pasie 5-10 m
- odrąbać dolne gałęzie drzew iglastych,
- wyrąbać małe, młode sosnki i jodły,
- zaprowadzić jak najostrzejszy reżim w zakresie oppoż.

Zwiększa się jednak znacznie niebezpieczeństwo pożarowe w terenie lesistym, oraz możliwość szybkiego rozprzestrzeniania się pożarów. W związku z tym, pierwszorzędnego znaczenia nabiera zorganizowanie ochrony przeciwpożarowej które wyrażać się będzie niezależnie od zastosowania wyżej podanych środków w przygotowaniu drużyn przeciwpożarowych, zabezpieczeniu ich w sprzęt, oraz przeszkoleniu stanu osobowego.

Niezbędnym warunkiem obrony tyłów przed BSP jest wyznaczenie patroli dozometrystów spośród żołnierzy pododdziałów tyłowych, przeszkolenie ich i zabezpieczenie w sprzęt.

III. Właściwości pracy tyłów DP w obronie w terenie lesistobagnistym.

1. Zabezpieczenie materiałowe i organizacja dowozu.

W związku z ograniczoną ilością, lub całkowitym brakiem dróg samochodowych, oraz działaniem wojsk na oddzielnych izolowanych kierunkach, niezbędnym jest posiadać odpowiednią ilość zapasów doraźnych /dodatkowych/ środków materiałowych.

Szczególnie posiada to duże znaczenie w walce obronnej w okresie roztopów, kiedy prace transportu samochodowego może być na dłuższy czas uniemożliwiona.

W czasie ostatniej Wojny Narodowej ZSRR w okresie roztopów w niektórych wypadkach, doraźnie w obronie w terenie lasistobagnistym wynosiły średnio :

w pułkach: amunicji	1,5 - 2,0 jo
mps	1,5 - 2,0 jn
żywności	10 - 15 rdz

w składach DP: amunicji	do 1,5 jo
mps	1 - 2 jn
żywności	do 30 rdz.

Rzecz jasną, że ilość zapasów doraźnych będzie zależna od zadania dywizji, od możliwości dowozu, pogody, terenu itp.,

Rzutując otrzymane zapasy doraźne, należy mieć szczególnie na uwadze zabezpieczenie w odpowiedniej ilości materiałów pododdziałków walczących na kierunkach odizolowanych, uwzględniając trudności w dowozie do tych pododdziałków w czasie walki.

W celu szybkiego dostarczenia niezbędnych środków materiałowych do oddziałów, winny być przygotowane przy każdym składzie DP 2-3 samochody ze środkami materiałowymi, niezależnie od ruchomej rezerwy materiałowej rozmieszczonej w samochodach przy TPD.

Należy mieć także przygotowane zapasy środków dezaktywacyjnych dla zabezpieczenia DEKD na wypadek jego rozminięcia.

Zapasy doradnie zgromadzone w poszczególnych rejonach obrony i punktach oporu, oraz w składach tyłowych należy odpowiednio zabezpieczyć przed wilgocią, lub zatopieniem.

W terenie lasisto-bagnistym należy liczyć się z ograniczonymi możliwościami wykorzystania zasobów miejscowych, a to na skutek bardzo rzadkiego zazwyczaj zaludnienia terenów lasisto-bagnistych. W istniejących miejscowościach wsiach gospodarka rolna jest przeważnie słabo rozwinięta. Tereny te obfitują natomiast w dziczyznę, ryby, grzyby i jagody leśne, co przy odpowiedniej eksploatacji tych zasobów może przyczynić się w pewnej mierze do zabezpieczenia wojsk w świeże mięso i ryby.

Bardzo ważnym zagadnieniem w terenie lasisto-błotnistym jest zabezpieczenie wojsk w ciepłą odzież /nawet latem/, oraz właściwą pielęgnację obuwia.

Trudności komunikacyjne komplikują regularne zaopatrzenie wojska w świeży chleb, w związku z czym pułki winny posiadać zapasy sucharów, oraz wykorzystać możliwości wypieku chleba na miejscu.

Dla zmniejszenia tonażu i objętości środków żywnościowych, stosuje się w dużej ~~większe~~ ilości koncentraty i konserwy.

Widzimy więc, że trudności w zabezpieczeniu materiałowym i dywizji w terenie lasisto-bagnistym wynikają w głównej mierze z trudności jakie przedstawia dowóz środków zaopatrzenia w ciężkich warunkach drogowych tego terenu.

Właściwości komunikacyjne terenu lasisto-bagnistego zmuszają tyły DP do bardzo dużego wysiłku dla zabezpieczenia należytego zaopatrzenia /dowozu/, do walczących pododdziałów.

Dlatego też dla zapewnienia ciągłości zaopatrzenia w terenie lasisto-bagnistym trzeba będzie stosować wszelkie możliwe dla dywizji rodzaje transportu jak : kołowy, samochodowy i konny, juczny, wodny a nawet nāsicieli.

W wypadku stosowania różnych rodzajów transportu na poszczególnych odcinkach jednej drogi, należy jak już wspomniano było, w miejscach styków pracy jednego rodzaju transportu z drugim, organizować punkty przeładunkowe.

Punkty te należy organizować w miarę możliwości w terenie zapewniającym maskowanie. Na punktach tych będą się ziemianki, schrony i nisze dla przechowywania materiałów, sprzętu i dla ludzi, przystosowane do obrony przeciwatomowej.

Żołnierzy do prac na punktach przeładunkowych przydzielą d-ee dywizji.

Na punktach tych należy przygotować pomieszczenie zabezpieczone w żywność, dyżurną obsługę medyczną, w celu udzielenia pomocy rannym, których ewakuacja przebiegać będzie przez te punkty.

Z zasady, w trudnych warunkach komunikacyjnych terenie lasistobagnistym, mimo zmniejszonych odległości na których będą rozmieszczone tyły, zabezpieczenie dowozu statowym transportem dywizji i pułków będzie następczo wiele trudności.

W związku z tym szczególnie na szczeblach niższych zajdzie konieczność wzmocnienia transportu statowego samochodowego, transportem konnym, który wykorzystany będzie na drogach trudnych do pokonania przez transport samochodowy.

Transport konny, można uzyskać drogą mobilizacji go wśród miejscowej ludności, lub przydziału ze szczebla wyższego.

Dużą rolę w zabezpieczeniu dowozu będą odgrywać siłowniki gąsienicowe, które mogą pokonywać odcinki dróg niedostępne dla transportu samochodowego.

~~Przy planowaniu transportu należy wziąć pod uwagę fakt, że przy stanie dróg zmniejszy kadowność wszelkiego rodzaju transportu, jednocześnie zwiększając zużycie ropy.~~

W wypadku konieczności stosowania transportu lotniczego w warunkach bezdroży, należy przygotować miejsce dla lądowania samolotów, oraz miejsca dla ewentualnych zrzutów. W miejscach tych należy zorganizować ochronę, oraz przygotować zakłogi do zebrania zrzutów i zakładowania ich na transport.

Brak dróg rekadowych między poszczególnymi kierunkami działań oddziałów walczących, obniża w dużym stopniu możliwość manewru środkami transportowymi i materiałowymi, szczególnie w pasie tyków taktycznych. W związku z tym poszczególnym grupom, względnie oddziałom i pododdziałom działającym na oddzielnych kierunkach przydziela się środki materiałowe i transportowe, celem usamodzielnienia ich na dłuższy przedział czasu, w zakresie zaopatrywania.

2. Zabezpieczenie medyczo-sanitarne.

Właściwości działek bojowych w terenie lasisto-bagnistym stawiają zwiększone wymagania w przygotowaniu personelu medyczo-sanitarnego i środków transportowych dla ewakuacji rannych i chorych.

Mała ilość dróg, ich ograniczona przepustowość, nikielny całkowity brak osiedli, trudności wyszukiwania i zbiórki rannych na polu walki, wymagają dokładnej i aktualnej znajomości stanu dróg i dołożenia poważnych starań dla zabezpieczenia ewakuacji medycznej.

Istotnym zagadnieniem w pracy służby medycznej w terenie lasisto-bagnistym jest zapobieganie i zwalczanie malarii dla której bagna i moczary są siedliskiem zarazków, oraz zachorowań pokarmowego, wynikającym z używania przez żołnierzy wody, której i źródła będą w dużym stopniu rozsadnikami chorób zakaźkowych.

Poza tym wilgotność terenu będzie wpływać na częste zaziębienie stanu osobowego, oraz stwarzać będzie sprzyjające warunki dla broni bakteriologicznej, jeśli jej użyje npl.

W tym celu służba medyczna winna będzie poprzez stosowanie szeregu zabiegów profilaktycznych, uświadamiania żołnierzy, oraz dokładne badania źródeł wody, chronić stan osobowy przed w/w chorobami.

Dla wyszukiwania i wynoszenia na znaczne odległości rannych na polu walki w terenie lesisto-bagnistym, co przedstawiać będzie duże trudności, potrzebna będzie znacznie większa ilość sanitariuszy niż to przewiduje etat,-

W związku z czym zadaniem służby zdrowia będzie przeszkolić odpowiednią ilość żołnierzy w charakterze sanitariuszy z przeznaczeniem do prac w kompanijnych i batalionowych punktach medycznych. Niezależnie od przydzielenia dodatkowej ilości sanitariuszy, dla wyszukiwania rannych w terenie lesistym i bagnach, wykorzystuje się specjalnie wytresowane psy.

W wyniku braku dróg dla transportu samochodowego, a nawet i konnego na niektórych odcinkach ewakuacji rannych dokonują noszowi.

W tym celu do punktów medycznych przydziela się brygady noszowych, którzy dokonują ewakuacji rannych odcinkami po 200 - 250 m.

Oddziały i pododdziały broniące się na izolowanych kierunkach, w oderwaniu od sił głównych, wznacznia się personelem, środkami i transportem medycznym.

W tym celu do PPM przydziela się personel i sprzęt z DPM, zaś do BPH lekarza i sprzęt z PPM.

W takim wypadku DPM uzupełnia się personelem i sprzętem medycznym armii.

W miejscach styku dróg, gdzie zachodzi konieczność zmiany rodzaju środka transportowego, organizuje się sanitarno-przekładunkowe punkty, stanowiące etapy ewakuacji medycznej. Na punktach tych organizuje się ogrzewane pomieszczenia / w okresie chłódów/ dla rannych oczekujących transportu, oraz udziela tam niezbędnej pomocy medycznej.

Dla ewakuacji rannych wykorzystuje się oprócz transportu samochodowego, konne wózki, nosze konne, ~~zimą~~ nosze umieszcza się na saniach, zaś w miejscach nasyconych jeziorami - łódki, tratwy itp.

Drugi ewakuacji zabezpiecza się w dobrze widoczne znaki wskazujące kierunek oraz odległość do punktów medycznych. DPM w terenie lesisto-bagnistym, w związku ze złym stanem dróg, rozmieszcza się bliżej przedniego skraju ochrony niż w terenie normalnym. Podobnie na bliższych odległościach rozmieszcza się PPM i ¹DPM.

W związku z tym, że użycie broni atomowej przez npla przypuszczalnie wykonane może być na głównym kierunku natarcia, więc służba medyczna winna być przygotowana do udzielania natychmiastowej pomocy porażonym.

Zasady pracy służby medycznej i sposób udzielenia pomocy będzie podobny jak w warunkach normalnych.

3. Zabezpieczenie weterynaryjne.

Trudności komunikacyjne w terenie lesisto-bagnistym, stwarzające duże przeszkody w użyciu ciężkiego sprzętu bojowego, a nawet transportu samochodowego, są powodem szerokiego wykorzystania w terenie lesisto-bagnistym jednostek o transporcie konnym.

Zabezpieczenie weterynaryjne w obronie w terenie lesisto-bagnistym organizuje się na podobnych zasadach jak w terenie normalnym z uwzględnieniem następujących właściwości:

- ambulanso weterynaryjno dywizyjno i pułkowe rozmieszcza się bliżej linii frontu, przy drogach i ścieżkach prowadzących do jednostek i pododdziałów.
- specjalną uwagę należy zwrócić na wybór zwierząt dla transportu jucznego, ukończenie uprzędków i juków,
- ściśle przestrzegać norm obciążenia koni jucznych,
- punkty ewakuacji weterynaryjnej należy organizować w pobliżu skrzyżowań i rozvidleń dróg, by umożliwić ewakuację ze wszystkich kierunków.

Punkty te winny być zaopatrywane w wodę i furazę, oraz posiadać schrony dla ludzi i koni na wypadek użycia przez nplą broni atomowej, lub BSP.

4. Zabezpieczenie techniczne.

Niezależnie od zasad zabezpieczenia technicznego obowiązujących w działaniach w terenie normalnym, należy brać pod uwagę właściwości terenu losisto-bagnistego podkreślić następujące charakterystyczne cechy tego zabezpieczenia:

- Konieczność organizowania punktów pomocy technicznej dla transportu mechanicznego na drogach, zwłaszcza na ich trudnych odcinkach.
- Zabezpiecza się w odpowiedni sprzęt jak ciągniki, sanochody terenowe, dla wyciągania samochodów zagrzęźonych na ciężkich odcinkach dróg.
- Zaopatrzenie pojazdów mechanicznych w łańcuchy przeciwślizgowe, łopaty, łomy, topory, liny holownicze i inne przedmioty niezbędne dla pracy transportu w trudnych warunkach drogowych.
- Wysłanie warsztatów remontowych do przodu, celem udzielenia pomocy technicznej na miejscu uszkodzenia sprzętu, by uniknąć trudności związanych z ewakuacją uszkodzonego sprzętu.

- Unikanie wysłania w drogę pojedynczych samochodów, tworzenie niedużych kolumn składających się z kilku samochodów, które w razie potrzeby będą mogły udzielić sobie wzajemnie pomocy
- Szczegółowe przeprowadzenie przeglądów transportu w okresie przygotowawczym, odremontować go i zaopatrzenie w części wymienne i zapasowe.
- Dokładne przeszkolenie obsługi odnośnie eksploatacji w warunkach złych dróg, o nawierzchni drzewnianej /okrągłaki/ i bezdroży, oraz w oszczędnym użyciu kps,
- dokładna kontrola maszyn przed każdorazowym wyruszeniem w drogę, szczególnie przyrządy hamulcowe, kierownicze itp.

IV. Właściwości dowodzenia tykami w terenie lesisto-bagnistym.

Dowodzenie tykami dywizji w terenie lesisto-bagnistym odbywa się na ogólnych zasadach z uwzględnieniem właściwości terenowych.

Szef tyków dywizji organizując dowodzenie uwzględni a przedsięwzięcia odnośnie:

- rozmieszczenia tyków dywizji i pułków, które dawałoby im możliwość jak najsprawniejszego zaopatrywania i obsługi wojsk, zwłaszcza walczących na oddzielnych izolowanych kierunkach,
- wytypowanie odpowiednich dróg dowozu i ewakuacji, oraz przygotowania potrzebnych sił i środków do ich utrzymania w stanie umożliwiającym eksploatację, oraz organizacji regulacji ruchu w rejonie tyków,
- zgromadzenia i urzutowania takiej ilości środków zaopatrzenia materiałowego na poszczególnych szczeblach, które zapewniłoby nieprzerwane zabezpieczenie wojsk,
- ochrony i obrony tyków, oraz dróg dowozu i ewakuacji, zwracając szczególną uwagę na ochronę przeciwpożarową, obronę przed grupami dywersyjnymi nplą, desantem, oraz obronę patelową na głównym wysiłku obrony,
- Zapewnienie łączności, a szczególnie łączności organizacyjnej.

Szef tyków dywizji planując organizację i pracę tyków winien dokładnie przestudiować teren z mapy, oraz przeprowadzić jak najbardziej dokładny rekonosans rejonu tyków i dróg. Na rekonosansie szef tyków winien szczegółowo ustalić dane odnośnie stanu dróg, przesiek, ścieżek, potrzebnych prac przy doprowadzeniu dróg do stanu używalności, oraz niezbędnych do tego sił i środków.

Prócz tego winien ustalić stan mostów przez różnego rodzaju przeszkody terenowe, ich przydatność dla transportu samochodowego, konnego, możliwość wykonania objazdów, źródła materiałów dla remontu mostów itp. Możliwość wykorzystania poszczególnych rodzajów transportu w zależności od stanu dróg.

Ustala się na jakich odcinkach dróg należy utrzymywać brygady remontowe, stałe lub czasowo, posterunki regulacji ruchu, oraz dywizyjne środki ewakuacyjne.

Repoznanie winno ustalić istnienie osiedli, gdzie możnaby rozmieścić tyki, możliwości maskowania, warunki organizacji obrony, ze szczególnym uzględnieniem obrony przeciwlotniczej /BSP/ i przeciwpożarowej.

Możliwość wykorzystania transportu miejscowego /konic/, siły robotniczej, zasobów i urządzeń miejscowych.

Należy ustalić źródła wody do picia charakter rzek, głębokość ich, istnienie brodów, stan dna itp.

Przy organizacji i obrony tyków w terenie lasisto-bagnistym, należy uwzględnić brak ciągłego frontu rozciągnięcia dróg dowozu i ewakuacji, ograniczone możliwości obserwacji, które ułatwiają przenikanie grup ~~na~~ na nasze tyki, oraz w terenie bagnistym trudności maskowania.

Niezmiernie ważną sprawą dla Szefa tyków dywizji w walce w terenie lasisto-bagnistym jest także zorganizowanie dowodzenia tykami, które zapewniłoby mu stałą znajomość położenia podległych mu tyków, oraz materiałowo - techniczne go zabezpieczenia i potrzeb wojsk.

odpowiednich urzędów np.: ponieszczeń do suszenia umundurowania i obawia, oraz zabezpieczenia w wypadku potrzeby w ciepłą odzież i.t.p.

4. Szczególnie ważne znaczenie w terenie lesisto-bagnistym posiada obrona przeciwchemiczna i przeciwpożarowa.

Literatura:

-
1. Regulamin polowy cz.II.
 2. Właściwości działkań bojowych wojsk w warunkach użycia broni atomowej Nr.bibl. 004141.
 3. Instrukcja o obronie przeciwatomowej wojsk
 4. Instrukcja Gł. Zarządu Tyłów WP Nr.bibl.005829.
 5. Skrypt wykładu Szefa Tyłów WP Nr. bibl. 006764.

Opracował:

Wykładowca Katedry Taktyki Tyłów

Szef Katedry
Taktyki Tyłów

/-/ SZPILBERG - mjr.

/-/ WISNIEWSKI - płk.

Wykonano w 100 egz.

Egz.Nr.1-100 Biblioteka Tajna

Wykonał SZPILBERG - mjr.

Druk KOWALSKA Nr.ks. 2064.

Z br.Nr.882

Dnia 4.8.55 r.

